

กานพลู Clove

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Syzygium aromaticum* (L.) Merr. & L.M.Perry

วงศ์ Myrtaceae

ไม้ต้น สูงประมาณ 15 เมตร ยอดอ่อนสีแดง ใบเดี่ยวเรียงตรงข้าม มีกลิ่นหอมเฉพาะตัว โคนใบรูปลิ้น ปลายใบแหลม รูปรี ดอกออกเป็นช่อกระจุก กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันที่โคน กลีบดอก ร่วงง่าย เกสรเพศผู้จำนวนมาก รังไข่อยู่ใต้วงกลีบ ผลเดี่ยว มี 1 เมล็ด

ส่วนที่ใช้ ดอกอ่อนแห้ง

สรรพคุณ แก้ปวดฟัน โดยใช้น้ำมันกานพลู ชุบสำลีอุดฟัน หรือ ใช้ดอกแห้งทุบพอแตก แช่แอลกอฮอล์เล็กน้อย เอาสำลีชุบ อุดฟัน สารยูจีนอล ในน้ำมัน มีฤทธิ์เป็นยาชาเฉพาะที่ เป็นตัวยาหลักในยาประสะกานพลู (ใช้เป็นยา ขับลม และ แก้ท้องเสีย)-

ขนาดที่ใช้: ขับลม กานพลู ผงหยาบ ชามช 3-5 กรัม วันละ 3 ครั้ง หรือใช้แบบตำรับ เช่น ตำรับประสะกานพลู

ข้อควรระวัง: ห้ามใช้ในผู้ที่มีประวัติแพ้กานพลู

ไม่ควรใช้ในสตรีมีครรภ์ สตรีให้นมบุตร เด็ก ผู้ป่วยโรคตับ ไต

ระวังการใช้ในผู้ป่วยเบาหวาน เนื่องจากมีฤทธิ์ลดน้ำตาลในเลือด อาจเสริมฤทธิ์ยาที่ใช้อยู่เดิม

ปฏิกิริยาระหว่างยา: ทำให้เลือดแข็งตัวช้าลง ต้องระวังการใช้ร่วมกับยาที่มีฤทธิ์ต้านการแข็งตัวของเลือด เช่น aspirin, warfarin, heparin, ticlopidine, clopidogrel, dipyridamole เป็นต้น

ระวังการใช้ร่วมกับสมุนไพรหรือยาที่ทำให้เกิดเลือดต่ำ ระวังการใช้ร่วมกับยาต้านการอักเสบชนิดไม่ใช่ สเตียรอยด์ (NSAIDs; เช่น ibuprofen)

ข้อมูลเพิ่มเติม สาร eugenol มีฤทธิ์ฆ่าเฉพาะที่ ต้านการอักเสบ และยับยั้งการเจริญของเชื้อหนอง *Staphylococcus aureus* เชื้อก่อสิว *Propionibacterium acnes* และ *Pseudomonas aeruginosa* ออกฤทธิ์กว้าง ต่อการยับยั้งเชื้อหลายชนิด ดังนี้คือ *Clostridium sporogenes*, *Enterobacter aerogenes*, *Escherichia coli*, *Klebsiella pneumoniae*, *Proteus vulgaris*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Salmonella pullorum*, *Streptococcus faecalis* และ เชื้อราก่อโรคผิวหนัง *Microsporum canis*, *Trichophyton mentagrophytes* *T. rubum*

น้ำมันกานพลู ลดการเกร็งตัวของกล้ามเนื้อเรียบ ยาตำรับประสะกานพลูจึงสามารถลดอาการปวดท้องเกร็ง จากอาการท้องอืดท้องเฟ้อ และท้องเสียได้

สารสกัดเอทานอลมีฤทธิ์ลดน้ำตาลในเลือดคล้ายอินซูลิน และพบว่ามีกลไกผ่านทางตัวรับ PPAR- γ

น้ำมันกานพลู มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ iron chelating properties และยับยั้งการออกซิเดชันของไขมัน (lipid peroxidation) ได้ดีกว่า สารยูจีนอล

ข้อกำหนดมาตรฐาน: ในเภสัชตำรับของอังกฤษและใน WHO monograph ตามตาราง

	British Pharmacopoea 2013	WHO monograph เล่ม 2
ปริมาณน้ำมันหอมระเหย	≥ 12 %v/w	≥ 15 %v/w
สารสำคัญในน้ำมัน		
eugenol	75-88	60-95
Caryophyllene	5-14 (β)	5-10 (α , β)
Acetyeugenol/ Eugenolacetate	4-15	2-27

ข้อมูลอื่นๆ: ชื่อภาษาอังกฤษของกานพลู clove มาจากภาษาละตินว่า clavus หมายถึง เล็บ เพราะดอกตูมมีลักษณะเหมือนเล็บ กานพลูมีรสเผ็ดซ่า ปร่า ชาลิ้น ใช้เป็นเครื่องเทศ สำหรับแต่งกลิ่นอาหารประเภทเนื้อสัตว์ เช่น ไส้กรอกบางชนิด สตูว์ เนื้อตุ๋น และอาจใส่ในแกงบางชนิด เช่น แกงมัสมั่น แกงกะหรี่ ข้าวหมกไก่ นอกจากนี้ยังมีการใช้กานพลูและน้ำมันในเครื่องต้ม หรือยาสีฟันอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

1. BP volume IV: 3662-4.
2. WHO monograph on selected medicinal plants volume 2, 45-54
3. สมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ
4. นพมาศ สุนทรเจริญนนท์ และ นางลักษณ์ เรืองวิเศษ. คุณภาพครีองยาไทย จากงานวิจัยสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน.

5. <https://www.drugs.com/npp/clove.html>. Access on 2021, January 4.
6. Kuroda, M., Mimaki, Y., Ohtomo, T. et al. Hypoglycemic effects of clove (*Syzygium aromaticum* flower buds) on genetically diabetic KK-Ay mice and identification of the active ingredients. *J Nat Med* 66, 394–399 (2012). <https://doi.org/10.1007/s11418-011-0593-z>